

Gemeente Maastricht

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

Aan de dames en heren,
leden van de gemeenteraad

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

ONDERWERP
brief VOSABB en LVO

DATUM
10 februari 2022
Verz. 10 februari 2022

BIJLAGEN
--

BEHANDELD DOOR
BCGW (Bibi) Wouw, van de

TELEFOONNUMMER
043 350 5503

ONZE REFERENTIE
2022.03793

E-MAILADRES
Bibi.van.de.Wouw@maastricht.nl

FAXNUMMER
043 - 350 4310

UW REFERENTIE
--

Geachte raadsleden,

Vandaag ontvangt u via de dagmail een brief van de heer den Hartog, voorzitter bestuur VOSABB. Graag informeer ik u over de reactie die ik namens het college heb gestuurd. Ook deel ik een brief van stichting LVO met u, die het college heeft ontvangen naar aanleiding van het bericht van VOO en VOSABB op 3 februari 2022.

Hoogachtend,

Bert Jongen,
Wethouder Onderwijs, Jeugdzorg, Studentenstad en Sport

Bijlage 1: reactie op brief voorzitter bestuur VOSABB
Bijlage 2: brief stichting LVO

Raadsinformatiebrief

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht
VOSABB
De heer R.W. den Hartog

BEZOEKADRES
Markt 78
6211 CL Maastricht

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht
WWW.GEMEENTEMAASRICHT.NL

ONDERWERP
Standpunt bestuur VOSABB inzake brief d.d. 3
februari 2022

DATUM
10 februari 2022
Verz. 10 februari 2022

BIJLAGEN

BEHANDELD DOOR
Mw. B. v.d. Wouw

DOORKIESNUMMER
043 - 350 4012

ONZE REFERENTIE
2022.03704
2022.03705

E-MAILADRES
secretariaat.wethouder.jongen@maastricht.nl

FAXNUMMER

UW REFERENTIE

Geachte heer Den Hartog,

Ik heb kennis genomen van de inhoud van uw brief en wil daar graag kort op reageren.

U schrijft in uw brief dat u bericht heeft ontvangen dat het College van Burgemeester en Wethouders het raadsvoorstel heeft ingetrokken. Dat is onjuist. Wel heb ik naar aanleiding van de gezamenlijke brief van 3 februari 2022 van VOO en VOSABB besloten om de besluitvorming uit te stellen en eerst meer duidelijkheid wil hebben.

Uw verzoek om de brief van 3 februari 2022, door en ondertekend namens de VOSABB, als niet geschreven te beschouwen, waardeer ik, maar is lastig gezien de impact die deze brief heeft gehad.

Tot slot stel ik het op prijs dat u bereid bent om een bijdrage te leveren om de impasse te doorbreken. Net als u hecht ik veel waarde aan algemeen toegankelijk en pluriform onderwijs en dan zo inclusief mogelijk.

Hoogachtend,

Bert Jongen,
Wethouder Onderwijs, Jeugdzorg, Studentenstad en Sport

Aan:

College van Burgemeester en Wethouders gemeente Maastricht
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht
t.a.v. de heer B. Jongen, wethouder
per email via bert.jongen@maastricht.nl

cc. de heer J. Jegers

per email via jan.jegers@maastricht.nl

Sittard, 08 februari 2022
Kenmerk: UIT2200082
Behandelaar: college van bestuur
Doorkiesnummer: 046 - 4201212

Betreft: Voorgenomen besluit LVO wijziging denominatie

Geacht college,

De Stichting LVO heeft met verbazing kennisgenomen van het schrijven van de Vereniging Openbaar Onderwijs en VOS/ABB. Wij hebben begrip voor het feit dat beide verenigingen opkomen voor de belangen van het openbaar onderwijs. Het is echter spijtig dat beide verenigingen de gemeenteraad van de gemeente Maastricht op het verkeerde been trachten te zetten met gedateerde argumenten en bovenal ook enkele inhoudelijk onjuiste argumenten. In ieder geval is VOS/ABB bekend met het standpunt van de (toenmalige) Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media (hierna te noemen: de Minister) dat de garantieplicht ten aanzien van het openbaar onderwijs niet zo ver gaat, dat binnen elke gemeente een school voor openbaar voortgezet onderwijs aanwezig moet zijn. Het raadsvoorstel dat thans voorligt binnen uw gemeenteraad kent zeer grote overeenkomsten met de casus zoals deze enkele jaren geleden speelde in de regio Zeeuws-Vlaanderen, die door de Minister werd goedgekeurd en uiteindelijk ook de instemming verkreeg van VOS/ABB.

Wij hadden het op prijs gesteld dat indien genoemde verenigingen onoverkomelijke bezwaren zouden hebben met algemeen bijzonder onderwijs in Maastricht, zij zich in een eerder stadium tot ons hadden gewend, zodat wij de kans hadden gehad constructief overleg met hen te voeren. Door nu aan het einde van een intensief besluitvormingsproces alleen maar formele bezwaren op te werpen, zonder duidelijk te maken wat de materiële bezwaren zijn tegen de voorstellen, krijgen wij toch stellig de indruk dat beide verenigingen zich alleen ten doel stellen de plannen voor algemeen bijzonder onderwijs voor alle scholen voor voortgezet onderwijs in Maastricht tegen te houden. Dit is des te meer bijzonder nu net als voor onze plannen, ook beide verenigingen zich laten voorstaan op algemeen toegankelijk onderwijs dat rekening houdt met de pluriformiteit van de samenleving.

In deze brief gaan wij in op de bezwaren van de Vereniging Openbaar Onderwijs en VOS/ABB tegen algemeen bijzonder onderwijs en het verdwijnen van voortgezet openbaar onderwijs in Maastricht.

Inleiding

Onomstreden is dat artikel 23, vierde lid Grondwet vermeldt dat 'in elke gemeente van overheidswege voldoende openbaar algemeen vormend lager onderwijs wordt gegeven in een genoegzaam aantal openbare scholen'. De conclusie die de opstellers hieruit trekken, zijnde dat de gemeente Maastricht er zorg voor dient te dragen dat er een school voor openbaar onderwijs blijft in Maastricht, is echter onjuist en in ieder geval gedateerd.

Wij zullen als eerste (1) ingaan op de argumenten van de opstellers die tot de conclusie leiden dat in Maastricht een school voor openbaar onderwijs dient te blijven bestaan. Vervolgens zullen wij (2) de (actuele) ontwikkelingen van de afgelopen jaren schetsen, welke schijnbaar aan de Vereniging Openbaar Onderwijs en VOS/ABB voorbij zijn gegaan, en waaruit blijkt dat het wel degelijk mogelijk is dat binnen een gemeente geen openbare school voor voortgezet onderwijs aanwezig is. Daarna zullen wij ingaan op het aangeboden (3) convenant waarin de waarborgfunctie van het openbaar onderwijs wordt gegarandeerd. Vervolgens bespreken we de rol van de (4) medezeggenschap binnen de Stichting LVO en de scholen van LVO. Ondanks dat wij de mening zijn toegedaan dat dit thema naar onze mening niet geadresseerd dient te worden aan de gemeenteraad van Maastricht maar aan de medezeggenschapsgeledingen van de Stichting LVO, hechten wij er grote waarde aan maximale transparantie te bieden op welke wijze wij dit proces tot nu toe hebben doorlopen. Als laatste zullen wij kort ingaan op de rol van (5) Gedeputeerde Staten bij het in stand houden van openbaar voortgezet onderwijs, nu de opstellers van de brief het doen voorkomen alsof Gedeputeerde Staten in dit proces een nadrukkelijke rol zouden hebben.

1. Het gedateerde betoog in de brief van de Vereniging Openbaar Onderwijs en VOS/ABB
Als eerste verwijzen de opstellers naar een rapport van de Onderwijsraad dat meer dan 26 jaar geleden is opgesteld. In de afgelopen jaren heeft een levendige discussie plaatsgehad over de garantiefunctie van het openbaar onderwijs. De hieruit voortvloeiende ontwikkelingen zijn niet meegenomen in dit rapport. Hierover later meer.

Verder wordt in de brief verwezen naar het rapport 'Vrijheid van Stichting'. Ook hier gaat het om een gedateerd rapport, dat dan wel minder oud is dan het rapport van de Onderwijsraad, maar toch nog meer dan 10 jaar geleden is opgesteld. Dat betekent dat ook in dit onderzoek niet de ontwikkelingen zijn meegenomen ten aanzien van de garantiefunctie van het openbaar onderwijs in het publieke debat van de afgelopen 10 jaar en bovenal hoe wet- en regelgeving hiermee zijn omgegaan en het terzake dienstdoende Ministerie van Onderwijs heeft geoordeeld.

Ten aanzien van dit rapport wordt zonder nadere duiding geciteerd. Het citaat betreft de slotparagraaf van hoofdstuk 4. In dit hoofdstuk komt de historie van de totstandkoming van artikel 23, vierde lid Grondwet aan de orde aan het begin van de vorige eeuw, waarbij de auteurs met name ingaan op de toen gevoerde parlementaire strijd van de liberalen om tegenwicht te bieden aan de particuliere initiatieven om het bijzonder onderwijs in te richten naar hun verlangens. Het citaat betreft dan ook veel meer een terugkijken naar het verleden dan een kijk op de huidige tijd.

Daarnaast kunnen ook vraagtekens gesteld worden of de conclusie die de Vereniging Openbaar Onderwijs en VOS/ABB de auteurs in de mond proberen te leggen (in elke gemeente openbaar voortgezet onderwijs) door de auteurs gedeeld wordt.

2. De garantiefunctie van het openbaar onderwijs anno 2022

2.1 Scheiding openbaar en bijzonder onderwijs op basis van rechtsvorm en toegang

Het funderend onderwijs in Nederland is van oudsher inderdaad een dual stelsel van openbaar en bijzonder onderwijs. Het openbaar onderwijs wordt van oudsher georganiseerd door de overheid (gemeente), is levensbeschouwelijk neutraal en staat open voor alle leerlingen ongeacht aard of gezindte. Dit laatste wordt ook wel de garantiefunctie van het openbaar onderwijs genoemd. Het bijzonder onderwijs daarentegen gaat van oudsher uit van individuen en particuliere organisaties. Deze individuen en particuliere organisaties maken gebruik van de vrijheid om een school op te richten (vrijheid van stichting), de vrijheid om een bepaalde godsdienst of geloofsovertuiging in het onderwijs tot uitdrukking te brengen en op die grond leerlingen en docenten te selecteren (vrijheid van richting) en tenslotte de vrijheid om te kiezen voor eigen onderwijsmethoden (vrijheid van inrichting). De school voor bijzonder onderwijs heeft van oudsher onder strikte voorwaarden zelfs de mogelijkheid leerlingen aan de poort te weigeren.

2.2 Vervagen van strikte scheiding tussen openbaar en voortgezet onderwijs

Anno 2022 moeten we constateren dat de scheiding tussen openbaar en bijzonder onderwijs niet meer zo scherp te trekken is als in het verleden ooit is vastgelegd.

Daar waar in het verleden de gemeente nog zelf de openbare school oprichtte en direct toezicht hield op deze school, maakt de openbare school in 2022 nagenoeg altijd òf deel uit van een private stichting voor openbaar onderwijs die op afstand is gezet van de gemeente, òf maakt deel uit van een samenwerkingsstichting van openbaar en bijzonder onderwijs. In beide stichtingsvormen zijn waarborgen ingebouwd voor de gemeente ten aanzien van het openbaar onderwijs. De Stichting LVO is een samenwerkingsstichting van openbaar en bijzonder onderwijs. Dit betekent dat anno 2022 besturen zowel voor openbaar als bijzonder onderwijs over het algemeen een private stichtingsvorm kennen.

Een van de belangrijkste waarborgen van het openbaar onderwijs is dat scholen voor openbaar onderwijs de toegankelijkheid voor alle leerlingen garanderen. Een toegankelijkheid voor openbare scholen die echter in 2022 nauwelijks verschilt van de toegankelijkheid voor bijzondere scholen. Slechts in uitzonderlijke situaties kan een school voor bijzonder onderwijs een leerling aan de poort weigeren. De school moet dan aan stringente eisen voldoen en kunnen aantonen op grond van haar statuten en op grond van een vast en consistent (toelatings)beleid dat de betreffende leerling niet past binnen de 'richting' van de betreffende school¹.

Een richting is een godsdienstige of levensbeschouwelijke overtuiging. Zo zijn er onder andere bijzondere scholen voor Islamitisch, Protestants-christelijk en Rooms-Katholiek onderwijs. Daar waar scholen al de mogelijkheid hebben om leerlingen te weigeren, zijn dit scholen die deze weigering baseren op het niet strikt volgen van een geloofsovertuiging. Naast deze richtingen gebaseerd op godsdienstige overtuigingen is er ook de richting van het algemeen bijzonder

¹ HR 22-01-1988, ECLI:NL:PHR:1988:AD0151 (Maimonides Lyceum)

onderwijs. Scholen voor algemeen bijzonder onderwijs gaan niet uit van een bepaalde godsdienst of levensbeschouwing, maar deze scholen bieden onderwijs op basis van een bepaalde onderwijskundige grondslag. Deze scholen zijn toegankelijk voor alle leerlingen. Deze algemene toegankelijkheid van het algemeen bijzonder onderwijs is identiek aan de algemene toegankelijkheid die het openbaar onderwijs biedt. Daar waar algemeen bijzonder en openbaar onderwijs gezamenlijk in een gemeente wordt aangeboden is er dan ook een overlap in de algemene toegankelijkheid voor het onderwijs. De leerling wordt altijd toegelaten tot het algemeen bijzonder onderwijs en hij wordt ook altijd toegelaten tot het openbaar onderwijs. Daar waar binnen een gemeente algemene toegankelijkheid wordt geboden door het bijzonder onderwijs is het dan ook niet noodzakelijk dat de gemeente ook nog eens openbaar onderwijs biedt dat algemeen toegankelijk is.

2.3 Juridische discussie ten aanzien van garantiefunctie openbaar onderwijs

De Vereniging Openbaar Onderwijs en VOS/ABB stellen dat het de grondwettelijke taak van de gemeente is om ervoor te zorgen dat er voldoende openbaar onderwijs beschikbaar is. Vanuit dit licht bezien concluderen zij dat de gemeente geen ruimte heeft om in te stemmen met het wijzigen van de grondslag van de openbare school in Maastricht. Dit zou een breed gedeelde interpretatie zijn onder onderwijsjuristen. Ook op dit punt moeten wij helaas constateren dat de opstellers van de brief nalaten om een actueel beeld van deze discussie te schetsen.

In School en Wet (het vakinhoudelijke blad voor onderwijsjuristen) vond in 2018 en 2019 een levendige discussie plaats tussen juristen over de interpretatie van artikel 23, vierde lid van de Grondwet (de garantiefunctie van het openbaar onderwijs). Ten grondslag aan deze discussie lag het Eindrapport van de Taskforce voortgezet onderwijs Zeeuws-Vlaanderen waarin werd voorgesteld het voortgezet onderwijs in Zeeuws-Vlaanderen te laten fuseren, hetgeen betekende dat er in Zeeuws-Vlaanderen geen openbaar voortgezet onderwijs meer zou overblijven². In september 2018³ stelde Stefan Philipsen, universitair docent Staatsrecht aan de Universiteit Utrecht, vraagtekens bij het verdwijnen van het openbaar onderwijs uit Zeeuws-Vlaanderen. In zijn artikel stelde hij dat openbaar en bijzonder onderwijs sinds de grondwetwijziging van 1917 naar elkaar toe zijn gegroeid doordat aan bijzonder onderwijs door de overheid veelal dezelfde (deugdelijkheids-)eisen worden gesteld, maar hij stelde wel vragen bij de situatie dat er geen enkel openbaar voortgezet onderwijs in geheel Zeeuws-Vlaanderen meer aanwezig was. Hij suggereerde dat op de overheid de verplichting rust om te zorgen voor voldoende openbaar onderwijs in een genoegzaam aantal scholen. Hij stelde dus niet dat elke gemeente de verplichting heeft om openbaar onderwijs te garanderen. Philipsen concludeerde enkel dat het in het licht van de geschiedenis van het openbaar onderwijs het uitgesloten is dat er in Nederland in gebieden ter grootte van Zeeuws-Vlaanderen geen openbare scholen aanwezig zijn.

In School en Wet van juni 2019⁴ reageerden de juristen Kensdel en van de Koppel op genoemd artikel, dat aan de garantiefunctie voor het openbaar onderwijs ten aanzien van het voortgezet onderwijs grenzen zijn gesteld. Onweersproken, stelden zij, heeft te gelden dat de garantiefunctie van het openbaar onderwijs geldt voor leerlingen tot 16 jaar, maar dat er wel een belangrijk onderscheid is tussen het primair en voortgezet onderwijs.

² Gewoon goed onderwijs! Besluiten gevraagd! Advies Taskforce Zeeuws-Vlaanderen - definitieve versie d.d. 28 oktober 2017

³ School en Wet, jaargang 98, nr. 4., September 2018,

⁴ School en Wet, jaargang 99, nr.3, Juni 2019

Voor het voortgezet onderwijs geldt artikel 66 Wet op het voortgezet onderwijs (Wvo) dat regelt dat gedeputeerde staten er zorg voor dienen te dragen dat is voorzien in de behoefte aan openbaar onderwijs door een voldoende aantal scholen in de provincie. Kensdel en van Koppel concludeerden dan ook dat niet op elke gemeente de verplichting rust om zorg te dragen voor openbaar onderwijs, maar deze verplichting ligt bij gedupeerde staten op het niveau van de provincie.

Naast het feit dat wij deze laatste opvatting delen (want wat is anders de bedoeling van artikel 66 Wvo) willen wij hiermee in ieder geval aantonen dat de stelling dat in elke gemeente openbaar onderwijs aanwezig dient te zijn, zeker niet door alle onderwijsjuristen wordt gedeeld.

Wij willen u in dit kader ook nog wijzen op de Wet op het primair onderwijs (Wpo) waarin betreffende het primair onderwijs verdergaande waarborgen worden geboden ten aanzien van het openbaar onderwijs, dan ten aanzien van het voortgezet onderwijs. Ondanks dat ook in de Wpo geen garantiebepaling is terug te vinden dat elke gemeente een openbare school moet hebben, kent artikel 77, vierde lid Wpo wel een bescherming die verder gaat dan het voortgezet onderwijs. Indien namelijk binnen 10 kilometer van de plaats in de gemeente waar het onderwijs moet worden gegeven over de weg gemeten geen school aanwezig is waar openbaar onderwijs wordt gegeven en aan het volgen van openbaar onderwijs behoefte bestaat, brengt Onze Minister een openbare school waarvoor een aanvraag is gedaan voor bekostiging in aanmerking, indien voldaan is aan de voorschriften van artikel 74, eerste en tweede lid.

2.4 De casus Zeeuws-Vlaanderen en het standpunt van de Minister

De casus Zeeuws-Vlaanderen is reeds aan de orde gekomen. Deze casus is echter ook van belang om te zien hoe de Minister zich verhoudt tot de garantiefunctie van het openbaar onderwijs. In Zeeuws-Vlaanderen is enkele jaren geleden besloten tot een fusie van schoolbesturen, waarbij de denominatie openbaar onderwijs verdween in Zeeuws-Vlaanderen, maar echter wel met de overheid afspraken zijn gemaakt over het borgen van algemeen toegankelijk pluriform onderwijs voor alle leerlingen. De Stichting Voortgezet Onderwijs Zeeuws-Vlaanderen verstaat hieronder: zonder onderscheid naar godsdienst of levensbeschouwing en actief pluriform, inhoudende het actief en bewust aandacht schenken aan de godsdienstige, levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden zoals die leven in de Nederlandse samenleving en met onderkenning van de betekenis van de verscheidenheid van die waarden, waarbij sprake is van: een open aannamebeleid ten aanzien van leerlingen zonder onderscheid naar godsdienst of levensbeschouwing; een non-discriminatoire personeelsbeleid.

Deze opdracht van de overheid richting bijzonder onderwijs kent overigens sterke overeenkomsten met de Wet van 23 juni 2021 ter verduidelijking van de burgerschapsopdracht welke in werking is getreden op 1 augustus 2021. Deze wet geldt voor alle scholen in het voortgezet onderwijs of het nu bijzonder of openbaar onderwijs betreft. Alle scholen hebben vanaf 1 augustus 2021 nadrukkelijk de opdracht gekregen om invulling te geven aan actief burgerschap dat ziet op:

- a. het bijbrengen van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat;
- b. het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties die de leerling in staat stellen deel uit te maken van en bij te dragen aan de pluriforme, democratische Nederlandse samenleving;
- c. het bijbrengen van kennis over en respect voor verschillen in godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap of seksuele gerichtheid alsmede de waarde dat gelijke gevallen gelijk behandeld worden.

Voor elke school in Nederland is hiermee gegarandeerd dat er aandacht is voor pluriformiteit in het onderwijs, ongeacht de denominatie van de school.

Bovenstaande ontwikkelingen laten zien dat enerzijds het Ministerie van Onderwijs steeds meer eisen stelt aan burgerschapsonderwijs en daarmee aan pluriform onderwijs ongeacht openbaar of bijzonder onderwijs en/of richting, en anderzijds afspraken mogelijk zijn tussen gemeente en bijzonder onderwijs om toegang tot het onderwijs voor alle leerlingen te garanderen, waarbij godsdienst of levensbeschouwelijke achtergrond van leerling en docent wordt gerespecteerd, zonder dat strikt vastgehouden moet worden aan openbaar onderwijs binnen de gemeentegrenzen.

Ook in deze casus in Zeeuws-Vlaanderen trok een van de twee opstellers van de brief (VOS/ABB) ten strijde tegen deze plannen, omdat Zeeuws-Vlaanderen niet langer aan de garantiefunctie voor het openbaar onderwijs zou voldoen. Uiteindelijk werd de Minister om een oordeel gevraagd. In zijn reactie komt de Minister tot de volgende eenduidige conclusie⁵:

'VOS/ABB stelt dat de Grondwet en de Wet op het voortgezet onderwijs uitgaan van alomtegenwoordigheid van openbaar onderwijs. Deze veronderstelling is echter niet terug te vinden in de Grondwet of de Wet op het Voortgezet Onderwijs. De Grondwet geeft in artikel 23 lid 4 gemeenten de opdracht te voorzien in een genoegzaam aantal openbare scholen, waarbij van dit uitgangspunt kan worden afgeweken. Dit betekent niet dat er ook in elke gemeente een school voor openbaar onderwijs moet zijn.

Essentieel is dat voortgezet onderwijs voor alle jongeren breed toegankelijk en kosteloos is. (...)'

Wij zijn van mening dat de Minister geen enkele onduidelijkheid laat bestaan ten aanzien van de vraag of elke gemeente openbaar onderwijs moet aanbieden. Duidelijk stelt de Minister dat dit niet het geval is. Essentieel is wel dat voor alle jongeren breed toegankelijk en kosteloos onderwijs wordt geboden.

Opmerkelijk is overigens dat de VOS/ABB op 26 februari 2018 en 23 mei 2018 op haar website meldde dat de scholenfusie in Zeeuws-Vlaanderen in strijd was met de Grondwet, terwijl diezelfde VOS/ABB op 18 juli 2018 deze bezwaren liet varen ten aanzien van het openbaar onderwijs en meldde dat zij een overeenkomst had gesloten met de betreffende Stichting waarin de actief pluriforme opdracht werd benoemd waardoor een school ontstond, aldus de VOS/ABB, die op basis van gelijkwaardigheid aandacht zal hebben voor diversiteit. Geen woord meer over een mogelijke schending van de Grondwet.

2.5 De samenwerkingsschool

De kracht van de voorstellen voor algemeen bijzonder onderwijs binnen de gemeente Maastricht is dat alle leerlingen onderwijs krijgen aangeboden op grond van één denominatie: algemeen bijzonder. Op basis van deze algemeen bijzondere denominatie krijgen leerlingen verschillende onderwijssoorten aangeboden. Dit is een belangrijk verschil met de samenwerkingsschool waar het onderscheid openbaar en algemeen bijzonder blijft bestaan en vanuit deze denominaties onderwijs moet worden aangeboden. Daarnaast worden op grond van artikel 53d Wvo specifieke voorwaarden aan een samenwerkingsschool gesteld, zoals de voorwaarde dat slechts door de totstandkoming van de samenwerkingsschool de continuïteit van het openbaar of bijzonder

⁵ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Kamerbrief aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, 2017D3475723 februari 2018

onderwijs gehandhaafd kan blijven. Zoals bekend is binnen de gemeente Maastricht sprake van een serieuze krimp van aantal leerlingen, maar kan niet gesteld worden dat alleen door middel van een samenwerkingschool de continuïteit van het openbaar of bijzonder onderwijs gehandhaafd kan blijven.

2.6 Positie van Vrijeschoolonderwijs

De opstellers van meergenoemde brief vermelden verder dat het Vrijeschoolonderwijs boven het openbaar onderwijs wordt gezet en als algemeen bijzonder wordt verkocht, hetgeen het Vrijeschoolonderwijs niet is. Wij hebben bij de keuze voor de richting van het onderwijs in de gemeente Maastricht meermaals aangegeven dat Vrijeschoolonderwijs inderdaad een richting in het onderwijs is. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld Montessori of Jenaplan onderwijs. Vervolgens hebben wij aangegeven dat deze richting van onderwijs welke uitgaat van een specifieke levensovertuiging daardoor geen onderdeel kan uitmaken van openbaar onderwijs. Openbaar onderwijs maakt namelijk geen onderscheid in levensovertuiging. Daardoor plaatsen we Vrijeschoolonderwijs niet 'boven' openbaar onderwijs, maar houden rekening met het feit dat het Vrijeschoolonderwijs geen deel kan uitmaken van het openbaar onderwijs. Overigens is het juist dat het Bernard Lievegoed College op grond van administratieve redenen (BRIN-nummer) deel uitmaakt het Bonnefanten College en daarmee als denominatie algemeen bijzonder kent. Bij de aanname van leerlingen en het aanbieden van onderwijs is echter wel degelijk rekening te houden met het feit dat het Vrijeschoolonderwijs betreft. Raadpleging van de lijst van Vrijeschoolonderwijs leert overigens dat de meeste scholen van deze denominatie worden gerangschikt onder algemeen bijzonder onderwijs.

2.7 Voorbeelden van gemeenten zonder openbaar voortgezet onderwijs

Het lijkt erop alsof de Vereniging Openbaar Onderwijs en VOS/ABB het doen voorkomen alsof een toekomst voor de gemeente Maastricht zonder openbaar onderwijs uniek is. Dit is niet juist. Zoals reeds aangegeven is in Zeeuws-Vlaanderen geen gemeente meer aanwezig met openbaar voortgezet onderwijs. Echter ook dichterbij huis, te weten in de gemeente Venlo, bestaat een situatie dat er geen openbaar voortgezet onderwijs is, maar wel algemeen bijzonder onderwijs.

3. De waarborgen in het voorgestelde convenant

De Vereniging Openbaar Onderwijs en VOS/ABB stellen ten aanzien van het convenant, dat LVO allerlei pogingen doet om de gemeente Maastricht het gevoel te geven er niet op achteruit te gaan. Zij geven aan dat de wetgever niet voor niets de grondwettelijke zorgplicht jegens het openbaar onderwijs heeft vastgelegd in sectorwetten. Zoals eerder vermeld geven beide verenigingen echter een onjuiste interpretatie van artikel 23 Grondwet en een onjuiste interpretatie van de sectorwetten. Daarnaast, en dat geldt voor de gehele brief, beperken de opstellers zich tot algemene bewoordingen zonder dit concreet te maken. Op deze wijze wordt het voor LVO lastig om hier inhoudelijk op te reageren.

LVO is in ieder geval de stellige overtuiging toegedaan dat met het voorgestelde convenant zowel de gemeente Maastricht als LVO niet alleen aan haar grondwettelijke verplichtingen voldoen, maar ook aan de sectorwetten. Ten aanzien van de voorgestelde samenwerkingschool door de opstellers van de brief is reeds in paragraaf 2.5 vermeld, dat dit geen oplossing is.

Voor wat betreft de inhoud van het voorgestelde convenant zijn wij overigens de stellige overtuiging toegedaan dat de gemeente Maastricht meer invloed krijgt op het onderwijs in haar stad dan in de huidige situatie zonder convenant. Niet alleen is gegarandeerd dat de gemeente de mogelijkheid blijft houden om in te grijpen indien sprake is van taakverwaarlozing (artikel 7 convenant), wordt in de te wijzigen statuten van LVO vastgelegd dat de gemeente Maastricht invloed houdt bij de benoeming van een toezichthouder, maar gaat het convenant aanzienlijk verder door de gemeente niet alleen de mogelijkheid te bieden achteraf toezicht te houden, maar ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het openbaar onderwijs (algemeen toegankelijk en pluriform onderwijs) ook gedurende het schooljaar de mogelijkheid te bieden de vinger aan de pols te houden middels de voorgestelde Identiteitscommissie.

Ten slotte willen wij ten aanzien van het convenant nog een slotopmerking maken. De indruk zou kunnen ontstaan aan de hand van meergenoemde brief, dat het in acht nemen van het convenant vrijblijvender is dan het in acht nemen van de sectorwetten. Voor LVO maakt dat echter geen verschil. Het niet in acht nemen van sectorwetten zal vroeg of laat leiden tot sancties aan de kant van de Inspectie van het Onderwijs/Ministerie van Onderwijs. Het niet in acht nemen van het convenant zal vroeg of laat leiden tot een arbitrageprocedure, waarvan het vonnis ingeschreven wordt bij de rechtbank, waarna dit vonnis een zogenaamde executoriale titel krijgt en de gemeente de mogelijkheid krijgt het vonnis zo nodig ten uitvoer te brengen.

4. Medezeggenschap

Zoals eerder vermeld hadden wij het op prijs gesteld indien de Vereniging Openbaar Onderwijs en VOS/ABB eerst hun bezwaren aan ons hadden gericht in plaats van deze te elfder ure aan de gemeenteraad te richten. Dat geldt in het bijzonder voor de bezwaren die zij opperen ten aanzien van de intern doorlopen medezeggenschapsprocedures. Wij hechten waarde aan de taken en bevoegdheden van onze medezeggenschapsraden, die een belangrijke rol spelen binnen de governance van LVO. Wij kunnen u dan ook mededelen dat wij onvoorwaardelijk uitvoering geven aan de Wet medezeggenschap op scholen. Het niet in acht nemen van de procedures zou voor LVO ook tot problemen leiden, aangezien een niet of onjuist geconsulteerde medezeggenschapsraad vergaande maatregelen heeft om zich te verzetten tegen een dergelijk besluit, hetgeen wij natuurlijk willen vermijden.

5. Rol externen

Ook laten de Vereniging Openbaar Onderwijs en VOS/ABB niet na om de gemeente nog fijntjes te wijzen op de rol van andere externe partijen zoals de rol van Gedeputeerde Staten. Het lijkt erop dat de opstellers van de brief van mening zijn dat de gemeente Maastricht, indien zij besluit niet langer de denominatie openbaar onderwijs voor het voortgezet onderwijs te voeren, zij hierover overleg dient te voeren met Gedeputeerde Staten. Ook op dit punt trachten beide verenigingen niet alleen de gemeente Maastricht, maar ook Gedeputeerde Staten op het verkeerde been te plaatsen. Artikel 66 Wvo verplicht Gedeputeerde Staten er zorg voor te dragen dat op provinciaal niveau voldoende openbaar onderwijs aanwezig is. Indien ouders hierover klagen kunnen Gedeputeerde Staten, indien het een voldoende aantal ouders betreft, aan een gemeente de opdracht geven om een aanvraag bij de Minister in te dienen om een openbare school voor bekostiging in aanmerking te brengen. Genoemd artikel voorziet op geen enkele wijze in een garantiefunctie voor openbaar onderwijs op gemeenteniveau en zeker niet in de verplichting van een gemeente om overleg te voeren met Gedeputeerde Staten hierover.

6. Conclusie

Wij concluderen dat het schrijven van de Vereniging Openbaar Onderwijs en VOS/ABB van 3 februari 2022 pretendeert dat de gemeente Maastricht en LVO in strijd handelen met de garantiefunctie van het openbaar onderwijs. Dit doen zij door niet inhoudelijk in te gaan op het raadsvoorstel en voor zover zij dat wel doen, dit doen aan de hand van gedateerde en zeer algemeen geformuleerde argumenten. Daarbij is de positie aan de kant van VOS/ABB opmerkelijk. Daar waar zij eerst door de bocht ging in Zeeuws-Vlaanderen lijkt het erop alsof VOS/ABB dit proces ook in Maastricht wil herhalen om zo een plaats in het besluitvormingsproces te claimen.

Wij zijn en blijven van mening dat de gemeente Maastricht en LVO met één denominatie van algemeen bijzonder voor de gehele stad kiezen voor sterk onderwijs dat algemeen toegankelijk is en pluriform en er geenszins sprake is van handelen in strijd met de Grondwet en sectorwetten.

Met vriendelijke groet,

Het college van bestuur van de
Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs,

drs. E.G.H. Bernard MPM
voorzitter college van bestuur

S.M.E. Holtjer-Mols RA
lid college van bestuur